

Ragıp Zarakolu: Onlar hep bizimle

Posted on 11/08/2019

Aynı gün çok yakın olduğunuz, birlikte kavga yürüttüğünüz iki insanın ölüm haberini almak doğrusu çok ağır. İsveç'in en güney kıyılarında, 1961 yılında Kuzey Rodezya'da yine bir barış misyonu için yollara düştüğünde şüpheli bir uçak kazası sonucu ölen, Birleşmiş Milletlerin en karizmatik genel sekreteri Dag Hammarkjöld'ün kendisinin oturamadığı, şimdi müze olan kır evini ziyaretten dönerken geldi iki acı haber. 90'lı yıllarda gerçeğin kabulü için birlikte çaba harcadığımız soykırım araştırmacısı Vahakn N. Dadrian ve kadim dostum yayıncı ve çevirmen Işıtan Gündüz bizlerle vedalaşmıştı.

BM, Rafael Lemkin'in hazırladığı Jenosid Konvansiyonunu 1948 Aralığında kabul etmişti. Ama ne bu sözleşme ne de BM, Ruanda, Sudan, Bosna, Irak Anhal ve Yezidi kırımlarını önlemeyi başaramadı.

Ölüme inanmıyorum. Bu sadece bir vedalaşma. Cenaze töreni demiyorum, veda töreni diyorum bu nedenle. Yaptıklarımız ile şu mavi gök kubbede bir seda bırakabilmiş isek ne mutlu bize. Yapamadıklarımız ise ebedi bir yük. Hakikatle yüzleşmek gibi mesela.

Vahakn Norair Dadrian, işte bize hakikat ile yüzleşmemiz için ortaya bir yaşam boyu çalışma koyan, bize bu olanağı sağladığı için borcumuzu asla ödeyemeyeceğimiz bir insan.

Vahakn N. Dadrian aynı zamanda bir hemşehrimiz, Üsküdarlı bir İstanbul Ermenisi. Bu nedenle İstanbul Ermenileri Birliğinin (OIA) "yaşam boyu onur üyesi" idi. Babasının Kayseri'de din adamı olduğunu söylemişti. Aile büyük kayıp vermişti soykırımında. Abisi Marsilya'da bir yaşlılar evinde veda etti yaşama; Ermeni okullarında sevilen bir öğretmen olan kız kardeşi ise İstanbul'da, kendisi ise şimdi New York eyaletinde. Kız kardeşi Ermeni

dilinde oyunlar yazmıştı gençler için. 90'lı yıllarda kitaplaştı bu oyunlar Dadrian'ın katkısı ile. Yine gurbet yollarına düşen Taner Akçam'ın ev eşyaları arasına katmıştık bu derlemenin paketlerini, posta kabul etmediği için. O sıralarda Taner Akçam İstanbul'da bir üniversitede neredeyse görev almak üzereydi, ama malum makamlar tarafından engellenmişti.

Gerçek Ermeni-Türk diyalogunu kim başlattı dersek, Vahakn N. Dadrian/Taner Akçam, derim. Hem de bilimsel, akademik düzeyde.

Dadrian, tutkulu bir öğrenme, araştırma çılgınıydı. Sen Üsküdar'dan yola çık, matematikle başla üniversiteye, sosyoloji ve felsefe ile devam et, uluslararası hukukla ilgilen ve sonra soykırım araştırmacılığında karar kıl. Ne güçlü bir zemin. Matematiksel düşünceye vakıf olmanın önemli rolü mantıki analizlerde.

Dadrian'ın özelliği araştırmalarını özellikle Türk kaynaklarına dayandırması idi. Bunun yanında 1. Dünya Savaşında Osmanlı İmp. ile birlikte yer alan Alman ve Avusturya arşivlerini kullandı. Resmi tarih, İngiliz/Fransız/ABD kaynaklarını "propaganda" diye tanımladığı için." Okey, hadi bunlar propaganda, peki kendi kaynaklarınıza ne diyorsunuz?" Taner'in ustasıydı. O da, "okey dedi ilk başta, hadi hemen soykırım demeyelim, ama olguyu derinlemesine araştıralım". Ve o da yaklaşık çeyrek yüzyılını verdi yaşamının, bir dedektif gibi sabırla, belge belge çalışarak, satır satır kanıtlayarak soykırımı.

1915 sorumlularının İstanbul'da yargılanmalarını birlikte araştırmaları son derece anlamlı idi, İstanbullu Dadrian ile Karşlı Akçam'ın: "Tehcir ve Takdil" Divan-ı Harb-i Örfi Mahkemesi Zabıtları/İttihad ve Terakki'nin Yargılanması 1919-1922" (Bilgi Üni. Yay. 2010)

1995 yılında Vahakn Dadrian'ın "Uluslararası ve Ulusal Hukukta Soykırım/Ermeni Örneği" adlı yapıtını, biraz da, Ternon Davasının bir çeşit savunması niyetiyle yayınlamıştık Ayşe Nur ile birlikte.(Yavuz Alagon'ın tercümesi ile.) Özellikle yayınevi 1994 Aralığında yayınlandıktan sonra. Dadrian, büyük endişe duyuyordu bizim için bütün bunlardan, davalardan dolayı.

Güzel bir duygu, dostlarını yanında hissetmek zor zamanlarda.

Bu kitap da TCK 159. Madde (sonra 301 oldu) yasaklandı, ama yargılama beraat ile son buldu savunmalarımız sonucu. 1990 yılında TTK'nun bilmem kaçınıcı Türk Tarihi Konferansına, iki Ermeni tarihçi de davet olunmuştu, Özal'ın "Ermeni cephesinden de biri katılsın" talimatı üzerine. Maraşlıyan ve Dadrian. Savunmamızda, Dadrian'dan kopyasını istediğim resmi davetiye önemli bir koz olacaktı. Kitabın Yale Üniversitesi Uluslararası Hukuk bölümü tarafından yayınlanması da. Amerikalı akademisyenler de destek bildirisi yollayacaktı. (O zamanlar hala önemi vardı böyle şeylerin). "Başbakan Çiller'in de bulunduğu Yale üniversitesine ayıp oluyor" diyecekti avukatımız. Davanın 1998 yılında beraat ile son bulması, daha önemlisi Yargıtay'ın onaylaması sonucu, ilk zaferimizi kazandık Dadrian ile ve soykırım kelimesini kullanmak "suç" olmaktan çıktı, bu beraat başka davalarda da bir "içtihat" oldu. (Ta ki TCK 301 devreye girene dek.) Yeni Şafak gazetesi, "Ermeni'ye beraat, Hocaya Mahkumiyet" diye manşet atacaktı.

Magnum opus'u "Ermeni Soykırımı Tarihi / Balkanlardan Anadolu ve Kafkasya'ya Etnik Çatışma"yı, Ali Çakıroğlu tercümesi ile yayınlatabildiğimiz için çok mutluyum.

Dadrian ile yolumuz birçok kez kesişti dünya üzerinde, 1998 yılında Krakow kentinde düzenlenen bir haftalık uluslararası konferans sırasında Auschwitz'i birlikte ziyaret ettik. Daha sonra, 2000 yılında Kopenhag'da, daha sonra 2010 yılında Brezilya'da Sao Paola kentinde buluştuk uluslararası konferanslar vesilesiyle.

2004 yılında Amerika'da bulunduğum dönemde, kendisine yazılarını derlemek istediğimi söyledim. Bana yolladı hemen hepsini sağ olsun. Makalelerinin derlenmesi önerisi onu çok sevindirmişti. Üçünü yayınlatabildik. "Ermeni Soykırımında Kurumsal Roller", "Türk Kaynaklarında Ermeni Soykırımı" ve "İttifak Devletleri Kaynaklarında Ermeni Soykırımı" Attila Tuygan ve Ali Çakıroğlu'nun tercümeleri ile yayınlandı. Soykırım İnkarcılığı üzerine hazırladığımız derleme ise, hapislik ve sürgünlük nedenleri ile birçok diğer kitap gibi

gecikti. Soykırım İnkârı'na ilişki makalelerini esas alan 4. Cildi kendi ellerine ulaştıramadığımız için çok üzgünüm.

Kaynak: evrensel.net